

Spis treści

Wstęp

7

1

Kultury restrykcyjne i liberalne

11

1.1. Dobre i złe kultury	11
1.1.1. Do czego ma służyć kultura?	11
1.1.2. Rehabilitacja indywidualizmu	14
1.1.3. O przewadze kultury liberalnej	17
1.2. Agresja jako cecha kultury	21
1.2.1. Spór o nieuchronność agresji	21
1.2.2. Formy agresji w kulturach restrykcyjnych	25
1.2.3. Zasady redukowania agresji w kulturach liberalnych	29
1.3. Społeczno-kulturowe uwarunkowania agresji	34
1.3.1. Identyfikacja kolektywna a dystrybucyjna	35
1.3.2. Zewnętrzne a wewnętrzne umiejscowienie kontroli	39

2

Nacjonalizm

45

2.1. Główne elementy nacjonalistycznej kultury	45
2.1.1. Zniewalająca jedność krwi i tradycji	45
2.1.2. Patriotyzm emocjonalny a pragmatyczny	50
2.1.3. Partykularyzm moralny	54
2.2. Źródła i przejawy nacjonalistycznej agresji	56
2.3. Stereotypy kultury nacjonalistycznej w życiu społecznym	65
2.3.1. Syndrom oblężonej fortecy	65
2.3.2. Ideowość i poświęcenie są zawsze w cenie	68
2.4. Wpływ mentalności nacjonalistycznej na kultury organizacyjne	71
2.4.1. Silna tożsamość – zaleta czy wada organizacji?	71
2.4.2. Organizacje – sekty	74
2.5. Co nas czeka w przyszłości?	78

3

Fundamentalizm religijny

3.1. Rzecznicy państwa wyznaniowego	82
3.1.1. Kim są fundamentaliści?	82
3.1.2. Przesłanki rozwoju fundamentalizmu religijnego	91
3.2. Agresja wiary	96
3.2.1. Religia jako instrument agresji	96
3.2.2. Strategie fundamentalistycznej walki	99
3.3. Ślady fundamentalistycznych egzaltacji w kulturze społecznej i organizacyjnej	106
3.3.1. Katolicki świat wokół nas	106
3.3.2. Uduchowione kultury organizacyjne	111
3.4. Czy zwycięży wiedza?	115

4

Autorytaryzm

4.1. Narkotyki władzy	119
4.1.1. Asymetria relacji władzy autorytarnej	119
4.1.2. Kulturowe uwarunkowania autorytaryzmu	125
4.1.3. Etyczny aspekt autorytaryzmu	132
4.2. Autorytarna agresja	136
4.3. Wzory autorytaryzmu w kulturze społecznej	142
4.4. Ewolucja poglądów na temat władzy organizacyjnej	149
4.4.1. Autorytarne stereotypy w kierowaniu ludźmi	149
4.4.2. Ku koordynacji demokratycznej	160

5

Populizm

5.1. Populizm jako kultura społeczna	164
5.1.1. Czym jest populizm?	164
5.1.2. Równo, ale czy sprawiedliwie?	166
5.1.3. Populistyczna roszczeniowość	171
5.1.4. Apoteoza zwyczajności	176
5.2. Populistyczna agresja	180
5.2.1. Przeklęty salon, spiskujące elity	180
5.2.2. Bunt mas	183
5.3. Populistyczne skażenie	193
5.3.1. Populistyczne stereotypy w życiu społecznym	193
5.3.2. Populistyczne stereotypy w organizacji	198
5.4. Rokowania na przyszłość	203